

СУЧАСНИЙ СТАН НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

На сьогодні у сфері державного пенсійного забезпечення склалась катастрофічна ситуація. Найбільш яскраво про це свідчить величина мінімальної пенсії за віком у розмірі 544 грн, в той час коли офіційний прожитковий мінімум становить 669 грн [1]. Логічно виникає питання: як особа похилого віку повинна виживати?

На наш погляд, вирішення цієї проблеми є, однак воно розраховано на довгострокову перспективу, – практичне впровадження системи недержавного пенсійного забезпечення. Основною метою такої системи є «отримання учасниками недержавного пенсійного забезпечення додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат» [2, ст.2]. Саме тому розвиток недержавних пенсійних фондів в Україні набуває актуальності.

Недержавні пенсійні фонди в Україні активно розвиваються. Про це свідчить ряд даних: збільшення кількості учасників таких фондів, збільшення кількості укладених пенсійних контрактів, зростання надходжень пенсійних внесків і нарешті – ріст величини активів недержавних пенсійних фондів (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів за період 2004 - 2008 рр. [розраховано та складено автором за даними 3]

Показник	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Кількість учасників за укладеними пенсійними контрактами, тис. осіб	25,4	88	193	279	482,5
<i>Приріст (базовий)</i>	-	2,46	6,60	9,98	1,80
<i>Приріст (ланцюговий)</i>	-	2,46	1,19	0,45	0,73
Загальні активи НПФ, млн.грн.	10,5	46	137	281	612,2
<i>Приріст (базовий)</i>	-	3,38	12,05	25,76	57,3
<i>Приріст (ланцюговий)</i>	-	3,38	1,98	1,05	1,18

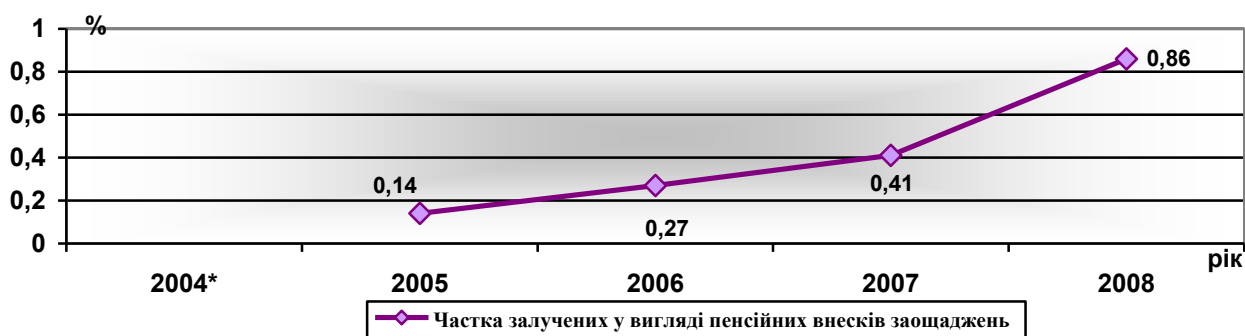
Пенсійні внески, млн.грн.	- *	36,4	119,7	234,4	582,9
<i>Приріст (базовий)</i>	-	-	2,29	5,44	15,01
<i>Приріст (ланцюговий)</i>	-	-	2,29	0,96	1,49

* дані відсутні

Як видно з таблиці, - загальні активи недержавних пенсійних фондів за період з 2004 по 2008 роки збільшились в 15,01 раз проти власних надходжень Пенсійного фонду України, які за аналогічний період зросли у 3,22 рази [розраховано автором за даними 4].

Крім якісних характеристик, які свідчать на користь розвитку ринку недержавних пенсійних фондів, відбулось і зростання їх числа – за період з 2004 по 2008 роки кількість таких учасників небанківського фінансового ринку зростає на 88 одиниць або в 5,19 раз [3].

Кошти, які залучають недержавні пенсійні фонди незначні, вони складають менше одного відсотка усіх заощаджень населення. Однак, вже сьогодні можна стверджувати, що цей ринок, який зародився нещодавно та тільки робить свої перші кроки, активно розвивається, - свідченням цього є позитивна тенденція росту величини залучених заощаджень (рис. 1).

* дані відсутні

Рис. 1. Частка залучених недержавними пенсійними фондами заощаджень населення України [розраховано автором за даними 3].

Однак, з настанням фінансової кризи темпи приросту зазначених показників діяльності недержавних пенсійних фондів скоротились (наприклад, за перший квартал 2009 року темп приросту загальної кількості укладених контрактів склав -0,6%). Більш того, у першому

кварталі 2009 року один вітчизняний недержавний пенсійний фонд навіть було ліквідовано. Варто зазначити, що процедура ліквідації недержавних пенсійних фондів та порядок здійснення операцій з активами таких фондів вписана у Законі України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [2]. Згідно норми цього Закону при ліквідації одного недержавного фонду пенсійні кошти учасників фонду за його заявою передаються до іншого фонду. Разом з тим, невдала (збиткова) інвестиція коштів учасників фонду може привести до того, що не буде що передавати. Проте, вирішення саме цієї проблеми Закон не містить. Таким чином, інвестори – фізичні та юридичні особи, які зробили пенсійні внески не мають жодних гарантій їх повернення.

Відсутність на законодавчому рівні шляхів вирішення цих проблем впливає не на користь розвитку недержавних пенсійних фондів.

Отже, система недержавного пенсійного забезпечення в Україні має значний потенціал для свого розвитку в разі вдосконалення правової бази, яка її регулює. При цьому важливу роль відіграє організація ефективної системи фінансового контролю за діяльністю недержавних пенсійних фондів.

Література:

1. Все про бухгалтерський облік [Текст]. – 2009. – №74. – С. 6.
2. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 9.07.2003р. № 1057-IV із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Офіційний веб-сайт Державної комісії по регулюванню ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>.
4. Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish/category?cat_id=94750.